

Sulyok Mirtill

Tűzvédő burkolatok készítése kábelcsatornáknál, légtechnikai vezetékeknél

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Speciális burkolat készítése I.

A követelménymodul száma: 0468-06 A tartalomazonosító száma és célcsoportja: SzT-005-30

MUNKKANYAG

TŰZVÉDŐ BURKOLATOK KÉSZÍTÉSE KÁBELCSATORNÁKNÁL

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Az Ön feladata a kábelcsatornák tűzvédő burkolatának elkészítése egy olyan ipari épületben, amely az ott alkalmazott gyártási technológia miatt kiemelt rendeltetésű, úgynevezett "Ex" besorolású épület. A tűzvédelmi szempontból kiemelt jelentőséggel bíró létesítményben a vonatkozó szabványok kötelező érvényű előírásokat adnak a tűzgátló szerkezetek kialakítására, különös tekintettel a biztonsági berendezésekre, a kábelek tartószerkezeteinek funkciótartására, valamint a fal és födém átvezetések kialakítására. Milyen megoldásokat használhat a feladat végrehajtásához?

1. ábra. Ipari épület

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

KÁBELCSATORNÁK KÜLSŐ TŰZ ELLENI VÉDELME

Külső oldali tűzhatás esetén meg kell védeni a kábelcsatornában fektetett kábeleket és elektromos vezetékeket, hogy megőrizzék működőképességüket.

2. ábra. Kábelcsatorna külső tűzben!

1. A biztonsági berendezések üzemeltetése

A biztonsági berendezéseket, az üzemeltetésükre szolgáló kábeleket és ezek tartószerkezeit csak a vonatkozó szabvány előírásoknak megfelelően szabad létesíteni. Ezek az előírások minden esetben többlet követelményeket tartalmaznak mind a felhasználható anyagokra, mind a gyártmányokra vonatkozóan, hiszen nemcsak az általános biztonsági követelményeknek kell megfelelniük, hanem a tűz esetén várható rendkívüli igénybevételt is ki kell bírniuk.

A menekülési útvonalak esetében a biztonsági berendezések és kábelezésük egy tűzszakaszon belül nyernek elhelyezést. Alapvető követelmény, hogy a biztonsági berendezések és kábelezésük a kiürítési időt teljesítve, azonos ideig legyenek működőképesek. Ebből a szempontból prioritást élveznek az „A” és „B” tűzveszélyességi osztályba tartozó helyiségek, a kiemelt rendeltetésű épületek, például a tömegek befogadására alkalmas létesítmények vagy az alkalmazott technológia miatt ide sorolt épületek.

Az ilyen rendeltetésű helyeken a kiemelt épületfunkcióknak tűz alkalmával is működniük kell. Ezek például a menekülési útvonalak füstelszívó berendezései, a szellőzés, a vészvilágítás, a biztonsági felvonók és a tűzoltást szolgáló berendezések áramkörei. Ezért a biztonsági berendezések tápellátását szolgáló kábelek épségét és működőképességét biztosítani kell.

---

¹ <http://rigipsz.hu/uploads/katalogus/kivitelezoi/8.pdf> 2009.12.20.

"A kábeltűzzel járó másodlagos károk üzemkiesést okoznak. Az érzékeny készülékek és épületszerkezeti elemek korróziója általában nagyobb, mint a közvetlen tűzkár. Megfelelően kiválasztott tűzvédő anyagok alkalmazásával az áramkimaradás elleni védelem többszöröse-re növelhető, a vezetékek működőképessége szabványtűz hatása után is megmarad és a klórgázok felszabadulása is erősen korlátozható. A közvetlen tűzhatás megszűnése után a védett kábeleken nincs utánégés, továbbégés."² Hevesi

A tűzvédelmi anyagok gyártásával foglalkozó cégek erre a célra többségében tűz ellen védett kábelcsatornákat alkalmaznak. A menekülési útvonalaknál azon túl, hogy a kábeleknak tűzálló kivitelűeknek kell lenniük, gondoskodni kell ezek hőterhelés elleni védelméről.

2. Az új Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásai

"Az épületekben üzemelő biztonságtechnikai rendszereknél létfontosságú, hogy egy kialakuló tűz esetén is működőképesek maradjanak, és a lehető leghosszabb ideig ellássák a rájuk bízott feladatot. Csak így biztosítható az épületben tartózkodók teljes mértékű védelme. A kábelezés adott idejű tűzállósága a kábelrendszer tűzállóságával biztosítható, melybe beletartozik maga a kábel, a tartószerkezet vagy rögzítő szerelvények, és maga az épület szerkezet, melyre a tartószerkezet kerül. Ezek mindegyikének az adott tűzállósággal kell rendelkezniük.

A 2008. májusától érvényben levő OTSZ a 2. rész 4. fejezetében szól a tűzálló kábelezésről:

- 1.3. A berendezés elemei feleljenek meg a vonatkozó jogszabály, honosított harmonizált szabvány, ezek hiányában nemzeti szabvány (különösen: MSZ EN 54 és MSZ EN 50200 sorozat) előírásainak, vagy azzal egyenértékű biztonságot nyújtsanak.

3. ábra. Kábeltálca³

---

² Tűzvédelem szakfolyóirat, 2007. március 29.

³

<http://dSPACE.omikk.bme.hu:8080/cikkadat/bitstream/123456789/839/1/2005.01bol2.pdf>
2009.12.20.

Az MSZ EN54 szabványsorozat a tűzjelző berendezések különböző eszközeinek (központ, tápegység, érzékelők, kézi jeladók, hangjelzők, fényjelzők, tűz- és hibaátjelző berendezés stb.) vizsgálati szabványait tartalmazza. Az MSZ EN 50200 szabványsorozat pedig a tűzálló kábelek vizsgálatára vonatkozik.

- 4.8.2. A vezetékeket alacsony tűzkockázatú területeken kell vezetni, annak érdekében, hogy a tűz során keletkező hő ne befolyásolja a berendezés alap-, az érzékeléssel, tűzriasztással, vezérléssel tűz- és hibaátjelzéssel kapcsolatos működését, továbbá a tűzoltási és tűzvizsgálati tevékenységet segítő adatszolgáltatást.
- 4.8.2.1. A következőkben felsorolt vezetékeknek valamint azok tartó- és függesztő szerkezetének legalább 30 percig ellen kell állniuk a tűznek, vagy ilyen időtartamú védettséget kell számukra biztosítani. Ilyen vezetékek:
  - a) a tűzjelző központ és a hangjelzők, fényjelzők, kiürítési riasztást hangosító rendszer közötti vezetékek,
  - b) a tűzjelző központ és bármely különálló tápegység közötti vezetékek,
  - c) a tűzjelző központ és bármely távkijelző, távkezelő és kijelző egység közötti vezeték,
  - d) a tűzjelző központ különálló részeit összekötő vezetékek,
  - e) a tűzjelző berendezés vezérléseinek vezetékai,
- 4.8.3. A vezetékek mechanikai sérülés elleni védelme érdekében a vezetékeket a kábelcsonkokon rögzíteni kell, vagy csatornába, vagy csövekbe húzva kell vezetni.⁴

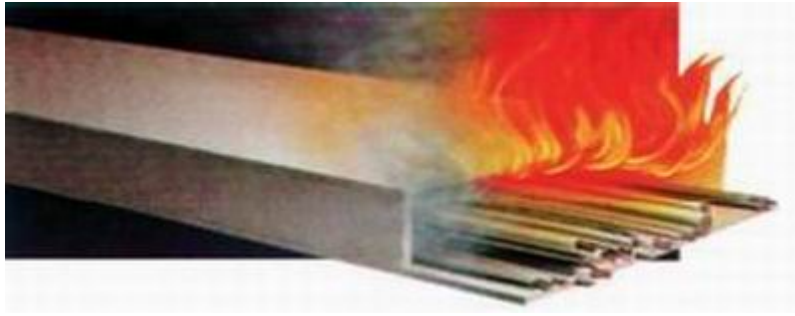
Ezek szerint egy intelligens tűzjelző rendszerben minden vezetéknek 30 perces tűzállóságúnak kell lennie.

KÁBELCSATORNÁK BELSŐ TŰZ ELLENI VÉDELME

Belső oldali tűzhatás esetén a kábelcsatornák védik a menekülő, illetve mentő útvonalakat a kábeltűz ártalmas hatásaitól. A tűz a csatornában bezárva marad, nem terjed át a mennyezeti üregbe. Kábeltűz esetén képződő füst és mérgező égéstermékű gázok nem kerülnek a menekülő illetve mentő út légterébe.

---

⁴ http://promatt.victorinet.hu/fileadmin/pdf/ADATLAP/HAGY_EGY/AL_CSA_klipsz.pdf 2009. 12.20.

4. ábra. Kábelcsatorna belső tűzben⁵

Tűzszakaszok tűzbiztossá tétele

Hevesi Antal (2007. március 29.) a Védelem szakfolyóiratban megjelent tanulmánya szerint ismert tény, hogy a védelem nélküli kábelek gyújtóforrás hatására percek alatt meggyuladnak, az égő kábelkötegek pedig a tüzet rövid idő alatt továbbviszik. A magas hőmérsékletű vezeték – adott feltételek esetén – az egyébként nem veszélyeztetett területekre is továbbítja a tüzet.

Az égő PVC és más halogéntartalmú kábelkötegből: agresszív gázok szabadulnak fel, sósav-gőz képződik.

Bevonatrendszer kábelekre:

A tűzvédő bevonat oldószermentes, kívánságra védőfestékkel is ellátható. Hatékony védelemet biztosít a rövidzárlat okozta tűz következményeivel szemben. Csökkenti az éghetőséget, lassítja az égési sebességet. Növeli az árammal való terhelhetőséget. Fenntartja funkcióképességet és hozzájárul a klórgáz semlegesítéséhez is.

5. ábra. Tűzvédő bevonó⁶

⁵ <http://rigipsz.hu/uploads/katalogus/kivitelezoi/8.pdf> 2009.12.20.

A tűzszakasz határolók tűzbiztossá tétele az építészeti tűzvédelem legösszetettebb feladata.

Tűzszakasz: Az építmény tűzvédelmi szempontból meghatározott olyan önálló egysége, amelyet a szomszédos egységektől – meghatározott tűzállósági határértékű – tűzgátló szerkezetek választanak el.

Az átvezetett vezetékek, szerelvények különbözőek, a tűzbiztossá tételhez más és más anyagok szükségesek. A gyártók arra törekcsenek, hogy egy rendszeren belül olyan termék-skálával rendelkezzenek, melyekkel a tűzszakasz határolás minden feladata megoldható. Lássunk ezek közül néhány példát:

6. ábra. Tömítő massa⁶

7. ábra. Tűzgátló téglá⁶

8. ábra. Tűzgátló párna⁶

9. ábra. Tűzgátló dugó⁶

Az elkészült tűzszakasz-határolók jellemzője, hogy új kábel behúzása esetén könnyen megbonthatók és egyszerű módszerrel (pl. paszta alkalmazásával) újra tűzbiztossá tehetőek. Fontos és előírt követelmény, hogy egy nem kívánatos tűz keletkezésekor a felhasznált, bedolgozott anyagok égésekor nem szabadulhat fel olyan káros égéstermék, mely az épületben tartózkodók vagy a mentésben részt vevők egészségét veszélyezteti.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Olvassa el és jegyzetelje ki az alábbi tankönyv részletet!

"Az épületgépészeti csővezetékeket nagyon gyakran aknában, kábelcsatornában vezetik el. Tűzvédelmi szempontból ezek a szerkezeti alakítások veszélyt jelentenek, mert az épület egész magasságában vagy szélességében átérik az építményeket.

10. ábra. Közmű alagút⁶

A csatornákon keresztül a tűz, illetve a füst szabadon áramolhat, terjedhet. Kialakulhat a kéményhatás, amelynek következtében az égés mindig friss oxigénhez jut. Így az aknában, csatornában keletkező, illetve oda kívülről betörő tűz az egész épületben elterjedhet. Nehezíti a helyzetet, hogy az elektromos kábelek és más elektromos berendezések is itt kerülhetnek elhelyezésre, növelve ezzel a tűzveszélyesség fokozatát. Az aknákat és kábelcsatornákat ezért szakaszolni kell, olyan tűzvédelmi dugókkal, masszákkal, habokkal, amelyek megfelelően kitöltik a teret, és tartósan ellenállnak a tűz hatásának. A dugók rendszerint magfuratok lezárására alkalmasak, kábelek vagy kábelkötegek átvezetése esetén. A habok rendszerint könnyen kezelhető tubusokban kerülnek forgalomba, száradás után nem szükséges burkolni őket, festhetőek, füstzáróak. Léteznek tűzvédelmi téglák, párnák, habarcsok is, amelyek szintén megoldást jelentenek a szakaszolásoknál. Minden szakaszban ellenőrző nyílások elhelyezése szükséges.

A csatornák készítésénél figyelembe kell venni azt a körülményt is, hogy a tűz nem csak kívülről veszélyeztetheti a gépészeti vezetékeket, de azok maguk is meggyulladhatnak. Vagyis a kábelcsatornában keletkező tűz nem terjedhet onnan a külső térbe, mindenképpen lokalizálás szükséges.

A kábelcsatornák vázszerkezet nélkül készülnek, csak építőlemezek összeerősítésével. A lemezeket a szokásos módon csavarozással, és tűzéssel lehet összekapcsolni. Gyakori, hogy a csatornák a mennyezet alatt kerülnek kialakításra, ilyenkor csak háromoldalú burkolat készül. A kábelcsatorna oldalát megfelelő tűzállóságú fal is adhatja."⁷

2. Ismerkedjen meg a Promat tűzvédelmi rendszerek munkalapjainak segítségével a kábelcsatornák tűzvédő burkolásának megoldásaival!

⁶ <http://www.vedelem.hu/index.php?pageid=99&content=1> 2009.12.20.

⁷ Szerényi István – Szerényi Attila – Bársony István: Szárazépítő szakmai ismeretek, Szega Books Kft., Pécs, 2005.

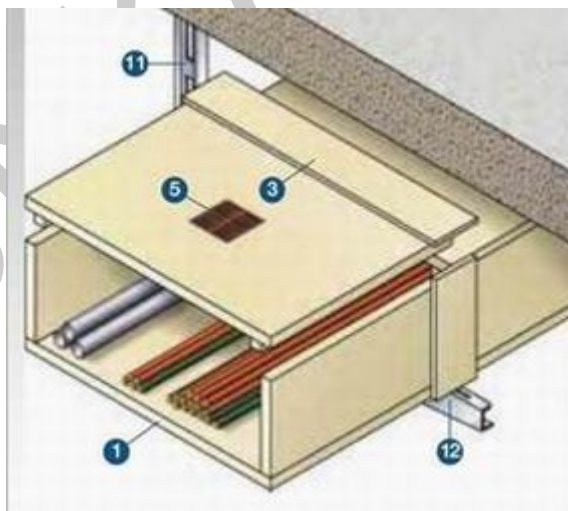
A PROMATECT® lapokból készített kábelcsatornák a menekülő és mentő útvonalakat védik esetleges kábeltűz hatásaitól. A kábel felmelegedésének és ez által a vezetési ellenállás növekedésének elkerülése érdekében a burkolatba PROMASEAL®-szellőztetőglát vagy PROMASEAL®-Ventbox szellőztető elemet lehet beépíteni.

A szerkezet előnyei

- egyrétegű kivitel
- kis falvastagság, csekély súly
- egy-, két- vagy háromoldalas burkolat
- szellőztetési lehetőségek
- minden típusú éghető vezetékhez, kábelhez és csőhöz (kivéve légvezető csőhöz) használható
- külső oldala sima, festhető és tapétázható (a fugák lefedése és a szögvas csatlakozás belül kialakítható)
- előregyártva szállítható

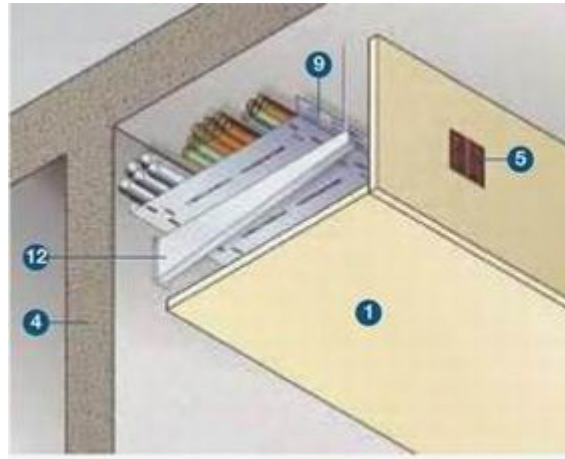
A minden oldalról zárt csatornánál alternatívaként utólagos kábelbefektetésekre is kivitelezési lehetőség van egy, a teljes csatornahosszon lazán felfekvő fedél használatával. A fedélben PROMATECT®lapcsíkok (3) akadályozzák meg az oldalirányú elcsúszást. A csatornák kábeltartóval (12.ábra) vagy anélkül (7) építhetők meg. Figyelembe kell venni a kábelfektetésre vonatkozó elektrotechnikai előírásokat.

Kábeltartók beépítésénél a csatornák terhelhetőségét statikai méretezéssel kell meghatározni. Kábeltartó nélküli kivitelezésnél a csatornák legfeljebb 30 kg/m kábelsúllyal terhelhetők.

11. ábra. Kábelcsatorna fedéllel

A szerelvénycsatornák egy-, két- vagy háromoldalasan is kialakíthatók, ha a határoló épületszerkezetek tűzállósági határértéke legalább a csatornáéval egyező. A kábelek és a kábel-tartó szerkezetek nem terhelhetik a szerelőcsatorna fenéklapját. A kinyúló tartókar szabad végét a csatornán belül fel kell függeszteni, hogy tűzhatás esetén deformálódva se roncsolja a csatornát.

12. ábra. Kábelcsatorna kétoldalas kialakítással

11. és 12. ábra jelmagyarázata:

1. 60 perc: igénylés szerint; 90 perc: PROMATECT®-LS lapok, $d = 30 \text{ mm}$

3. PROMATECT® lapcsíkok

4. tűzállósági követelményeket teljesítő fal

5. PROMASEAL®-szellőztetőtégla

9. kábeltálca

11. menetes szár, statikai méretezés szerint

12. tartókar, statikai méretezés szerint

3. 2001. június 22-én tűz keletkezett a paksi atomerőmű 2-es blokkjában, mely az üzemeltetőnek 1,3 milliárd forint árbevétel-kiesést okozott. Keresse fel a világhálón a Népszabadság "Ellenőrző kábelköteg égett le Pakson" című cikkét, melyet a következő oldalon talál meg:

<http://ujsgcikkek.freeweb.hu/2001/nepszabadsag/NS3560.htm>

Beszélje meg társaival, Önök szerint minek köszönhető, hogy nem lett a tűz következménye nukleáris baleset!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Írja le a kijelölt helyre, mit nevezünk tűszakasznak!

---

2. feladat

Milyen megoldásokat ismer a kábelcsatornák tűzvédelmi kialakítására?

---

3. feladat

Sorolja fel a PROMATECT® szerelvénycsatornák szerkezetének előnyeit!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Tűzzszakasz: Az építmény tűzvédelmi szempontból meghatározott olyan önálló egysége, amelyet a szomszédos egységektől – meghatározott tűzállósági határértékű – tűzgátló szerkezetek választanak el.

2. feladat

A kábelcsatornák készülhetnek vázszerkezet nélkül, csak építőlemezek összeerősítésével, vagy megfelelő tűzállóságú fal mellett illetve mennyezet alatt három-, két-, vagy egyoldalú burkolatként.

3. feladat

- egyrétegű kivitel
- kis falvastagság, csekély súly
- egy-, két- vagy háromoldalas burkolat
- szellőztetési lehetőségek
- minden típusú éghető vezetékhez, kábelhez és csőhöz (kivéve légvezető csőhöz) használható
- külső oldala sima, festhető és tapétázható (a fugák lefedése és a szögvas csatlakozás belül kialakítható)
- előregyártva szállítható

TŰZVÉDŐ BURKOLATOK KÉSZÍTÉSE LÉGTECHNIKAI VEZETÉKEKNÉL

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Munkatársaival egy ipari épületben felújítása és átalakításánál kapott munkát. Az Ön feladata a légtechnikai vezetékek tűzvédő burkolatának kialakítására. Az épületben végre kell hajtani a már meglévő szellőzőcsatornák tűzvédő-határértékének növelését, valamint új füstelvezetőket is ki kell alakítani.

Milyen megoldásokat használhat a feladat végrehajtásához?

13. ábra. Légcsatorna szerelés⁸

⁸ <http://www.vedelem.hu/index.php?pageid=99&content=1> 2009.12.20.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

HŐ- ÉS FÜSTELVEZETÉS

A tűz két legkárosabb hatása a hő és a füst.

A hő nem csak az emberekre veszélyes, hanem az épületekre is. Ennek egyik legemlékezetesebb hazai példája a Budapest Sportcsarnok, melynek a hőtől károsodott acél tetőszerkezete leszakadt. Vagyis a hő elvezetésének egyik legfontosabb feladata az épület állagának megóvása.

A füst leginkább a bent tartózkodó emberekre veszélyes. Fulladást okoz, valamint a látási távolság lecsökkenése – akár 10 cm-re – a tájékozódást és a menekülést akadályozza. Példája a Düsseldorf-i repülőtér tüzesete, amikor a keletkezett füstbe több személy belehalt.

1. A hazai szabályozás a hő- és füstelvezetésről

I. Valamennyi – nem középmagas – épületben a kiürítésre számításba vett lépcsőházak, közép- és zártfolyosók részére (2/2002. (II. 23.) BM rendelet 5. sz. melléklet 1/6. 1.8. alapján), hő- és füstelvezetést kell biztosítani nyitható ablakokkal, vagy gépi füstelszívással.

II. Középmagas épületekben (2/2002. (II. 23.) BM rendelet 5. sz. melléklet 1/4. alapján):

- II/1. Zárt lépcsőház legfelső szintjén vagy tetőfödémén – a füstmentes lépcsőházak kivételével – füstelvezetőt kell kialakítani.
  - A vízszintes helyzetű füstelvezető szabad (nyitott állapotú) nyílásmérete a lépcsőházi alaprajzi vetület 5%-ának megfelelő nagyságú legyen, azonban 1 m²-nél kisebb felületű nem lehet.
  - A függőleges helyzetű füstelvezető szabad felület méretét az előzőhöz viszonyítva 50%-kal növelt felülettel kell kialakítani.
  - A lépcsőházi füstelvezető nyitását üzembiztos szerkezettel kell kialakítani.
  - A füstelvezető működtetését minden esetben hozzáférhető helyen kell biztosítani: a középmagas épületben legalább a földszintről és a legfelső padlószintről, a magas épületben valamennyi padlószintről.
  - A füstelvezető működtetési helyein a nyitás módját felismerhető módon jelölni kell.
  - Amennyiben füstelvezető nem alakítható ki, akkor a füstelvezetést légtechnikai berendezésekkel kell megoldani. Ennek működtetési helyei azonosak a füstelvezetőkre előírtakkal.
  - A légtechnikai berendezés teljesítőképessége legalább 2 m³/s, a meghatározott „füstelvezető nyílásméret” minden négyzetméterére.
- II/2. Minden zártterű-, illetve középfolysón legalább 1 m² felületű, könnyen és teljes felületen nyitható ablakot kell létesíteni, vagy ezzel egyenértékű (2 m³/sec) légtechnikai berendezést kell szerelni.

- II/3. A terepszint alatti padlószintű helyiségek szellőzését úgy kell megoldani, hogy azokon keresztül szükség esetén a keletkező füst eltávolítása közvetlenül a szabadba biztosított legyen. Természetes szellőzés esetén a helyiségben folyó tevékenység tűzveszélyességi osztálytól függően a helyiség alapterületének %-ában az alábbi szellőző keresztmetszet létesítése szükséges:
  - „C” tűzveszélyességi osztályban 0,50%,
  - „D” tűzveszélyességi osztályban 0,25%,
  - „E” tűzveszélyességi osztályban 0,10%.
- II/4. Tűzgátló előtér szellőztetésére lakó- és középületben a helyiség alapterületének legalább 0,5%-át, „A”-„C” tűzveszélyességi osztályú tevékenység esetén 2%-át, „D”-„E” tűzveszélyességi osztályú tevékenység esetén 1%-át kitevő keresztmetszetű szellőzőnyílást kell létesíteni. Mesterséges szellőztetés esetén a számított elszívó felület minden m²-e helyett 2m³/sec levegő átbocsátását kell biztosítani. A berendezés működtetését a földszinten is hozzáférhető helyen biztosítani kell.⁹

2.Épülettüzek füstgáz elvezetésének műszaki megoldásai

Általános követelmények

A hő- és füstelvezető berendezést úgy kell megtervezni, létesíteni, üzemeltetni és karbantartani, hogy tűz alkalmával is működőképes legyen, a füstöt és a forró égésgázokat folyamatosan a szabadba vezesse és biztosítsa a padlószint fölött a füstmentes levegőréteget. (A hő- és füstelvezetők szerkezeti anyaga, mozgó részeinek, továbbá működtető elemeinek kivitele és szerelési módja tegye lehetővé az üzembiztos működést.)

Tervezés és létesítés

Hő- és füstelvezető berendezést az erre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell tervezni és létesíteni.

Az Európai Unió előírásai alapján az építményeket úgy kell kialakítani, hogy a füst és tűz kialakulása ill. terjedése akadályozott, az emberek mentése ill. az oltási munkálatok lehetősége tűz esetén biztosított legyen. Tömegtartózkodási helyeken, bevásárló központokban, kórházakban, ipari létesítményekben, stb. olyan hő- és füstelszívó rendszereket kell beépíteni, amelyek a következő feladatokat látják el:

- a menekülési és a tűzoltáshoz szükséges útvonalak füstmentességének biztosítása,
- a tűzoltás megkönnyítése füstmentes légkör kialakítása által,
- a teljes leégés késleltetése illetve megakadályozása,
- a berendezések védelme,
- az égéstermékek, termikus bomlástermékek okozta károk csökkentése, különös tekintettel a füstmérgezés okozta életveszély elhárítására,
- az épületszerkezetek hőterhelésének csökkentése.

---

9 <http://www.tuzinfo.hu/?oldal=hofustelvezetes> 2009.12.20.

A gyakorlatban ennek elérésére gyakran gépi füstelszívást alkalmaznak: a keletkező – akár több száz Celsius fokos – hő és füst a többszintes épület szintjein átvezető elszívó csatorna-rendszer végén speciális füstelszívó ventilátorokon keresztül távozik.

14. ábra. Füstelszívó vezeték¹⁰

3. Szellőző és füstelszívó vezetékek tűzvédelme

Épülettűz esetén egy meghatározott ideig biztosítani kell a tűz hatásának kitett épületszerkezetek ellenálló képességét, így elegendő idő marad a menekülésre, ill. a szükséges beavatkozások megtételére. A nagy épületeket a tűz szabad terjedésének akadályozására úgynevezett tűzszakaszokra osztják. A tűzszakasz az építmény tűzvédelmi szempontból meghatározott olyan önálló egysége, amelyet a szomszédos egységektől meghatározott éghetőségű és tűzállósági határértékű (T_H) tűzgátló szerkezetek választanak el. Az épületek tűzbiztonsága szempontjából különös figyelmet kell fordítani a szellőzőrendszerek kialakítására: ezeket úgy kell kialakítani, hogy a tűz illetve a keletkező füstgáz átterjedését az egyes szintek és tűzszakaszok között a szellőzőrendszer ne tegye lehetővé. A szokásos acéllemezről készült szellőzőcsatornák önmagukban nem elégítik ki a tűzvédelmi követelményeket, hiszen tűz esetén gyorsan felmelegednek, eldeformálódnak és nem képesek megakadályozni a tűz átterjedését más tűzszakaszokra, szintekre.

---

¹⁰

http://www.dibu.hu/main.php?Esemeny_Id=RmVsYWRhdD1NdXRhdF9OdWxsYXp6YWwmQXpvbj05 2009.12.20.

"A korábban említett, tűzvédelmi szempontból igen fontos gépészeti szerelvények, szellőzők, acéllemez csatornák tűzbiztossá tételét Fireboard vagy Promat speciális tűzvédő lemezeivel a rendszerhez tartozó kiegészítő elemekkel (függesztők, kapcsok, tömítő kitt, ragasztó) a tűzállósági határértéket 30–90 percre lehet biztosítani. A szerelvények elhelyezkedésétől függően szükséges kiválasztani a burkolás módját: ez történhet két, három vagy négy oldalról.

A kitűzött és előírt célt csak abban az esetben érhetjük el, ha a vonatkozó műszaki leírásokban rögzített technológiai útmutatásokat maradéktalanul betartjuk. Javasoljuk, hogy a tűzvédő anyagokkal történő kivitelezést gyakorlati tapasztalattal rendelkező, speciális képzett szakemberek végezzék."¹¹

Kiterjedt tűzben a nem védett acél szellőzőcsatornák néhány perc elteltével szétnyílnak, funkciójukat nem képesek ellátni, sőt a deformáció okozta nyílásokon keresztül utat nyitnak a szomszédos tűzszakaszok felé is.

A tűzvédelmi követelményeknek is megfelelő szellőzőcsatornákat két módon lehet kialakítani:

- meglévő acél ill. műanyag szellőzőcsatornák utólagos burkolása PROMATECT® ill. PROMAPYR® tűzvédő lemezekkel
- önálló PROMATECT® szellőzővezetékek felépítése acéllemez légcsatorna nélkül

Az ilyen módon felépített PROMATECT® rendszerek tűz esetén nem deformálódnak, így a tűz nem képes áthatolni a tűzszakaszt határoló falakon.

A szellőző és füstelszívó vezetékek tűzvédelmi követelményei egyaránt érvényesek a vezetéket alkotó szerkezeti anyagokra és a kész szerkezet tűzállóságára. Csak a követelmények együttes fejlesztésével valósulhat meg, hogy a tűz és füst ne terjedjen át egy másik emeletre vagy tűzszakaszra (pl. a lakásból a lépcsőházba vagy a menekülőútra).

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

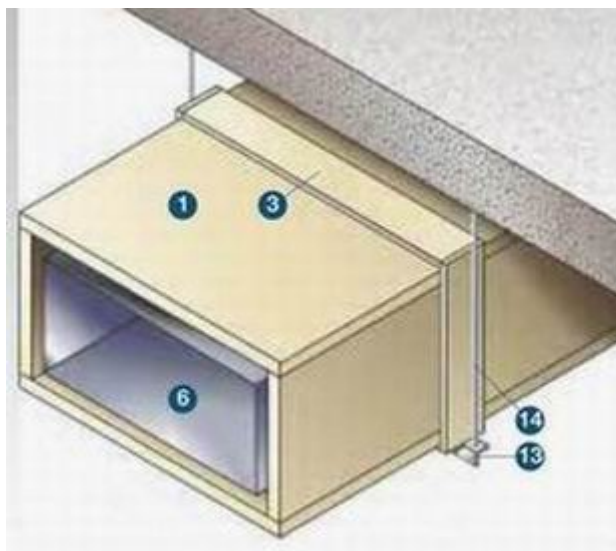
1. Ismerkedjen meg a Promat tűzvédelmi rendszerek munkalapjainak segítségével a **szellőzőcsatornák utólagos tűzvédő burkolásának** megoldásaival! Az itt ismertetett minősített szerkezetek valamennyi tűzvédelmi követelményt teljesítik akár belülről, akár kívülről támadó tűzhatás esetén.

Acéllemez szellőzővezeték burkolása

---

¹¹ Tűzvédelem szakfolyóirat, 2007. március 29.

A közelmúltban – elsősorban biztonsági okok miatt – a horganyzott acéllemezből készített légcsatornák tűzállósági határértékét (T_H) az acéllemeznél szokásos 10–15 percről 1,0–1,5 órára kell növelni. Erre a hagyományos acéllemez szellőzővezetékek önállóan nem alkalmasak, mivel tűzhatás alatt erősen felmelegednek, alakváltozást szenvednek, és nem tudják megakadályozni a tűz és a füst továbbterjedését.

15. ábra. Acéllemez szellőzővezeték

15. 16. 17. 18. 19. ábra jelmagyarázata:

1. PROMATECT®-AD lap, $d = 40 \text{ mm}$ illetve PROMATECT®-LS lap, $d = 50 \text{ mm}$, alternatíva: PROMATECT®-L500 lap, $d = 50 \text{ mm}$

3. PROMATECT®-H lapcsík (tokozás), $b = 100 \text{ mm}$, $d = 10 \text{ mm}$

5. PROMATECT®-AD lapcsík (a méreteket lásd a részleteken)

6. acéllemez szellőzővezeték

7. burkolócsatorna csatlakozás

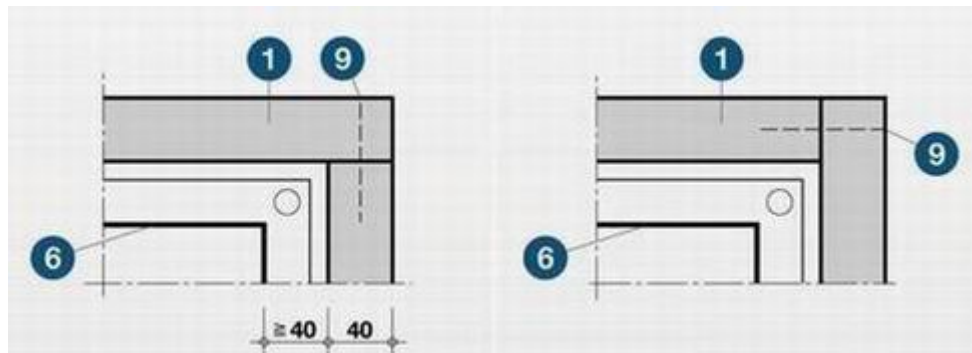
8. acéllemez szellőzővezeték csatlakozás

9. acél huzalkapcsok 63/11,2/1,53; távköz kb. 150 mm, vagy gyorscsavarok 4,0 x 60; távköz kb. 200 mm

10. acél huzalkapcsok 38/10,7/1,2; távköz kb. 200 mm, vagy gyorscsavarok 3,9 x 35; távköz kb. 200 mm

13. kereszttartó

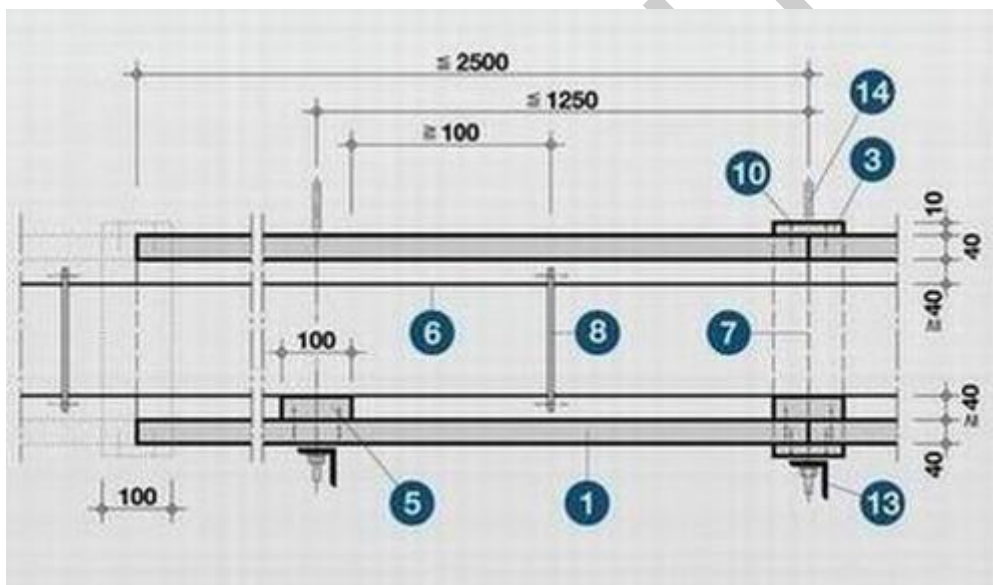
14. függesztő menetes szár

16. ábra. 'A' és 'B' részlet – sarokcsatlakozások

'A' és 'B' részlet:

A lapburkolatot (1) a sarkoknál kapcsozzák vagy csavarozzák (9). Ragasztás a kapcsolatnál nem szükséges.

17. ábra. 'C' részlet – hosszmetset

'C' részlet:

Az egyes formadarabok legfeljebb 2500 mm hosszúságban készülnek (figyelembe kell venni a szállítási és szerelési súlyokat).

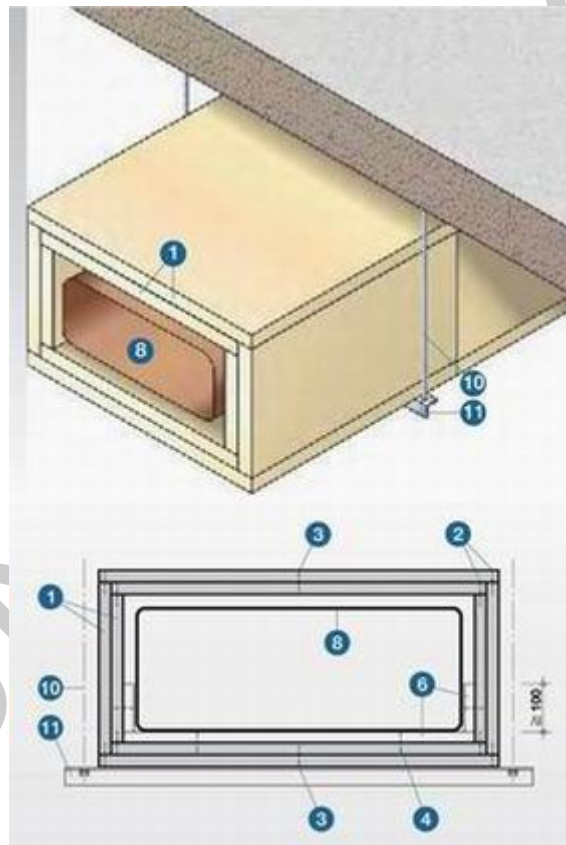
A felfüggesztés (13), (14) több változatban helyezhető el, javasolt a tokozás alatti elhelyezés. Az egyes burkolócsatorna szakaszok körbefutó PROMATECT®-H lapcsík tokozással (3) csatlakoznak egymáshoz. A tokozott kapcsolat általában kívülről, de akár belülről is kivitelezhető. A tokozás hozzá kapcsozása a következő csatornaszakaszhoz csak a hozzáférhető helyeken szükséges, de el is hagyható, ha a csatornavégek és a tokozás Promat®-K84 ragasztóval van összeragasztva.

Műanyag szellőző vezeték burkolása

Az agresszív anyagokat szállító légelszívó vezetékeket megfelelő ellenállóképességű anyagból (műanyagból) kell készíteni. Erre a célra az acéllemez szellőzővezetékek nem alkalmasak, mivel ezek korróziós károsodást szenvednek. A műanyag csövek azonban átvezetik a tüzet a szomszédos tűzszakaszokba. Emiatt szükséges a tűzvédelem kialakítása. Nem kielégítő hőszigetelés esetén fennáll az a veszély, hogy tűz esetén a burkolaton belül olyan magas hőmérséklet alakul ki, amelytől a műanyag csatorna meggyullad és a tűz vagy a füst átjut a szomszédos tűzszakaszokba.

A szerkezet előnyei

- minősített szerkezet
- egyszerű szerelés

18. ábra. Műanyag szellőzővezeték

18. 19. 20. ábra jelmagyarázata:

Tűzállósági határérték: 30 perc (90 perc)

1. PROMATECT®-L lap, $d = 2 \times 25 \text{ mm}$ ($2 \times 40 \text{ mm}$)

2. acél huzalkapocs 50/11,2/1,53 80/12,2/2,03

3. acél huzalkapocs 44/11,2/1,53 70/12,2/2,03

4. acél huzalkapocs 63/11,2/1,53 70/12,2/2,03 kapcsolási távköz kb. 150 mm

6. PROMATECT®-L lapcsík, $b = 40 \text{ mm}$, $d \geq 40 \text{ mm}$; távköz $\leq 1200 \text{ mm}$

8. műanyag csatorna, belméret max. 400 mm x 400 mm, kemény PVC, legalább B1

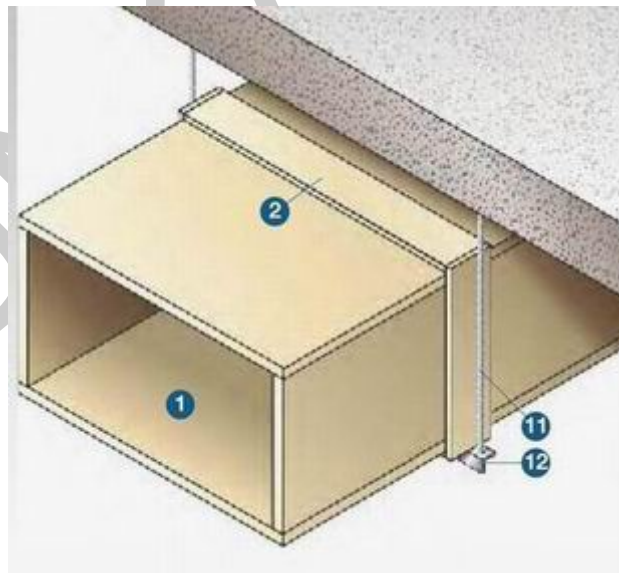
10. függesztő menetes szár $\geq M8$, teherhordás: 30 perc esetén $\leq 9 \text{ N/mm}^2$, 90 perc esetén $\leq 6 \text{ N/mm}^2$

11. kereszttartó L-profil (statikai méretezés alapján, alternatíva lehet öntöttvas profil, U-profil vagy más)

2. Ismerkedjen meg a Promat tűzvédelmi rendszerek munkalapjainak segítségével a **önálló szellőzővezetékek tűzvédő burkolásának** megoldásaival!

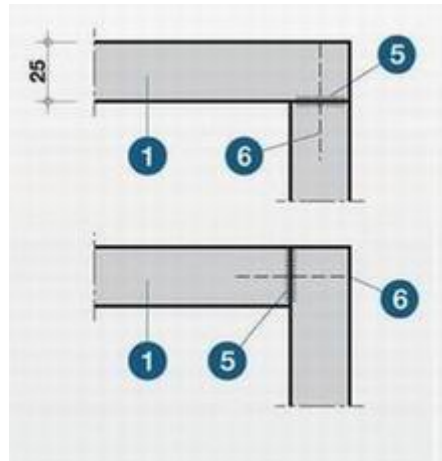
Kórházakban, szállodákban, irodákban, ahol a szerelési munkálatokkal járó zaj és szemét vagy költségkímélés miatt nem jöhet számításba a horganyzott acéllemez légcsatornák cseréje megoldás lehet a költségkímélőbb 40 mm kőzetgyapot + 25 mm PROMATECT®-L500 kombinációja, mellyel $T_H = 2,0$ óra érhető el.

A szellőzővezetékek tűzvédelmi követelményeknek megfelelő átvezetésére tömör födémen és falakon vagy azonos osztályba sorolt szerelt válaszfalakon, illetve ellenőrző nyílások beépítésére a részletek külön igényelhetők.

19. ábra. Önálló szellőzővezeték

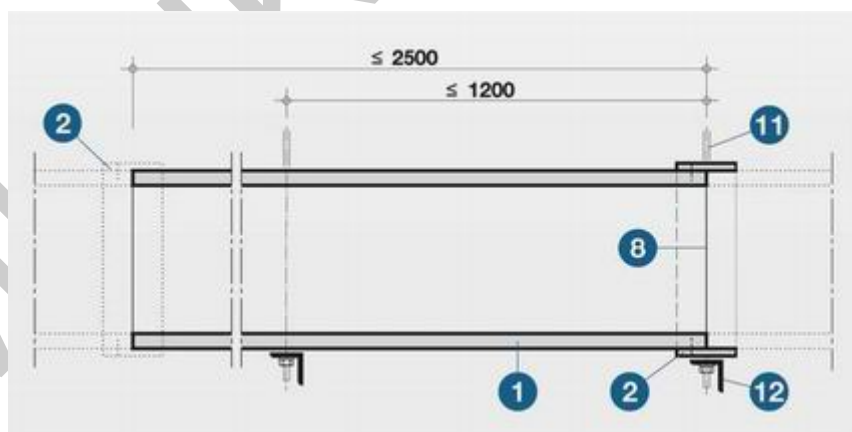
Mivel a PROMATECT® szellőzővezetékeknél tűz esetén csak jelentéktelen hó okozta hosszváltozás lép fel, nem szükségesek külön intézkedések (kompenzátor beépítése) a deformáló erők tömör falra történő átvezetésének elkerülése érdekében. A szellőzővezetékek két rétegben, 2 x 12mm PROMATECT®-H lapból is kivitelezhetők. A két réteg toldásainak eltoló kialakítása miatt a csatornaszakaszok csatlakozásánál nem szükséges körbefutó lapcsík tokozást készíteni.

20. ábra. 'A' részlet – sarokcsatlakozás

'A' részlet:

A PROMATECT® lapok (1) a sarkokban tompán csatlakoznak, Promat®-K84 típusú ragasztóval (5) ragasztva és huzalkapcsokkal (6) összekapcsolva.

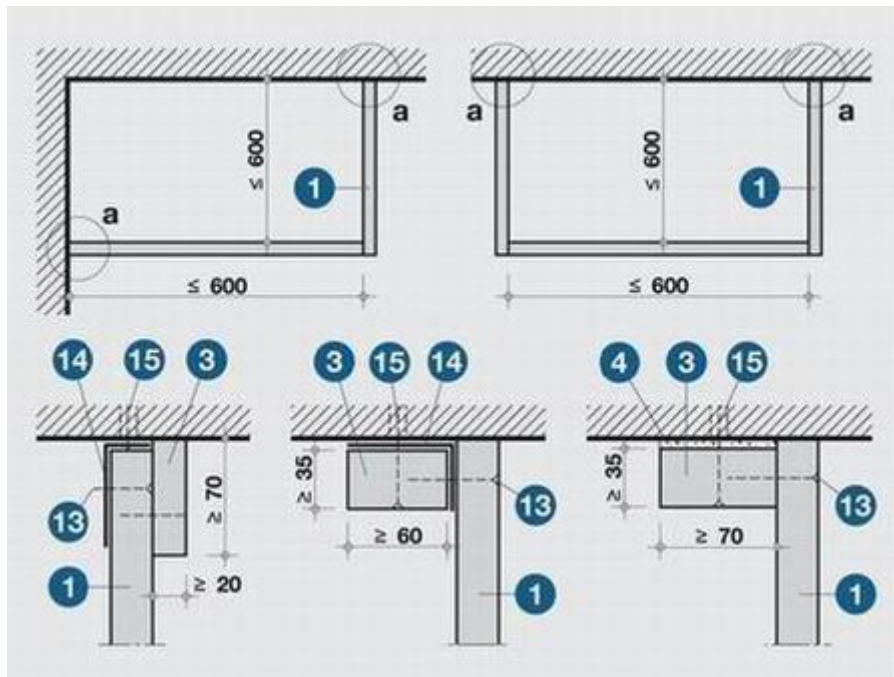

21. ábra. 'B' részlet – hosszmetset

'B' részlet:

Az egyes formadarabok akár 2500 mm hosszúságban is legyárthatók (figyelembe véve a szállítási és szerelési súlyokat). A felfüggesztés (11), (12) több változatban elhelyezhető, javasolt azonban a tokozás alatti elhelyezés.

22. ábra. 'C' részlet – két és háromoldalú kivitel

'C' részlet:

A PROMATECT® szellőzővezetékek két- vagy háromoldalúan is megépíthetők. Hasonlóan az acéllemez szellőzővezetékek tűzvédelmi burkolata is kialakítható.

21. 22. és 23. ábra jelmagyarázata:

(Keresztmetszeti méretek: max. 1250 x 1250 mm Üzemi nyomás: ± 500 Pa)

1. PROMATECT®-L vagy PROMATECT®-L500 lap, $d = 25$ mm
2. PROMATECT®-H lapcsík (tokozás), $b = 100$ mm, $d = 10$ mm
3. PROMATECT® lapcsík
4. Promat® simítómassza
5. Promat®-K84 ragasztó
6. acél huzalkapocs 50/11,2/1,53; távköz 100–150 mm
11. függesztő menetes szár fém dübellel $\geq M8$, teherhordás ≤ 9 N/mm²; távköz legfeljebb 1200 mm
12. keresztartó L-profil (statikai méretezés alapján, alternatíva lehet öntöttvas profil, U-profil vagy más)
13. gyorscsavarok

14. acéllemez szögvas 60/25x0,7 ill. 60/35x0,7

15. fém dübel csavarral $\geq M6$; távköz ≤ 400 mm

3. Olvassa el az alábbi részletet, melyet a világháló <http://www.tuzinfo.hu> oldalán részletebben is megtalál! Ezen az oldalon sok más érdekes írást is talál a tűzvédelemmel kapcsolatban.

"Tűzesetek tapasztalatai:

A lakóépületekben keletkezett tűzesetek jelentős része a lakások konyhájában indult. A konkrét keletkezési ok a tűzhelyen hagyott étel meggyulladás. A figyelmetlenség következménye, hogy a zsúfolt térben fellobbanó lángok nagyon rövid idő alatt meggyújtják a konyha berendezési tárgyait, az éghető anyagokat. A tűz néhány perc alatt a lakás többi helyiségére, teljes belső területére képes áttérjedni, esetleg a bejárati ajtón kitörve a szomszédos lakásba is bejutni. A konyhai tűz a szagelszívó bekötésén, a szellőzőnyíláson keresztül a szennyezett (olaj, zsír, por) szellőzővezetékén gyorsan továbbterjed. A konyhát a szellőzőtől elválasztó éghető anyagú szerkezet gyorsan átég, amelynek következtében a szellőző kürtő közvetlen tűzterhelésnek van kitéve. Az alumínium szellőzővezeték a nagy hőtől megolvad, a tűz áttérjed a felette lévő szintre.

23. ábra. Szellőző¹²

¹² http://www.tuzinfo.hu/pubkep2k7/panel_070802_4.jpg 2009.12.20.

Közben az égő lakásból a lépcsőházba sűrű füst áramlik, amely amennyiben nem tud eltávozni a legfelső szinten a szomszédos lépcsőházakba is áttérjed, ahol lehűlve lefelé kezdi megtölteni a teret.

Mit tehetünk a lakásunkban mindezek ismeretében?

- Elsősorban a konyhai szellőző nyílásba tűzterjedést gátló szerkezetet célszerű beépíteni (hőre habosodó, hőre bezáródó, tűzjelző által vezérelt csappantyú).
- Javasolt a gépészeti aknák éghető szerkezetének cseréje, nem éghető anyagú, megfelelő tűzállósági paraméterrel rendelkező szerkezetre (pl. falazó elem, tűzgátló lemez).
- Fontos a tűz korai észlelése érdekében a lakásban hő-, és füstérzékelő detektor(ok) felszerelése. (ezek lehetnek az olcsóbb, elemmel működő kivitelűek, vagy a nagyobb biztonságot nyújtó, de költségesebb beépített automatikus tűzjelzők)¹³

Gyűjtse össze kollégáival a lakóépületek más, tüzet okozó veszélyforrásait is!

---

¹³ <http://www.tuzinfo.hu/?oldal=hir&hir=770> 2009.12.20

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Nevezzen meg legalább 4 olyan épületet melyekben az Európai Unió szerint olyan hő- és füstelszívó rendszereket kell beépíteni, amelyek füst és tűz kialakulása illetve terjedése esetén az emberek mentésének illetve az oltási munkálatoknak a lehetőségét biztosítják! Írja a választ a kijelölt helyre!

---

2. feladat

Hogyan lehet kialakítani a tűzvédelmi követelményeknek is megfelelő szellőzőcsatornákat? Írja a választ a kijelölt helyre!

---

3. feladat

Rajzolja le a kijelölt helyre, és lássa el megfelelő méretekkel a két- és háromoldalúan megépített PROMATECT® szellőzővezeték kialakítási megoldásainak csomóponti részleteit!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

tömegtartózkodási helyek

bevásárló központok

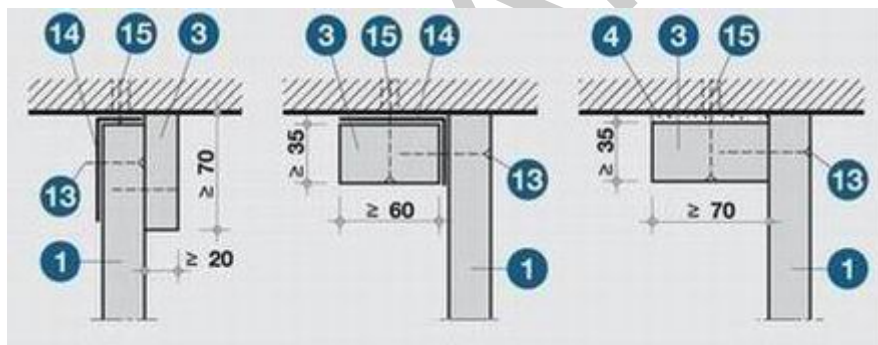
kórházak

ipari létesítmények

2. feladat

- meglévő acél és műanyag szellőzőcsatornák tűzvédő lemezekkel történő utólagos burkolásával
- önálló szellőzővezeték tűzvédő lemezekből történő felépítésével

3. feladat

24. ábra

1. PROMATECT®-L vagy PROMATECT®-L500 lap, $d = 25 \text{ mm}$

3. PROMATECT® lapcsík

4. Promat® simítómassza

11. függesztő menetes szár fém dübellel $\geq M8$, teherhordás $\leq 9 \text{ N/mm}^2$; távköz legfeljebb

13. gyorscsavarok

14. acéllemez szögvas $60/25 \times 0,7$ ill. $60/35 \times 0,7$

15. fém dübel csavarral $\geq M6$; távköz $\leq 400 \text{ mm}$

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Szerényi István – Szerényi Attila – Bársony István: Szárazépítő szakmai ismeretek, Szega Books Kft., Pécs, 2005.

Promat Építéstechnikai tűzvédelmi szerkezetek munkalapok

Tűzvédelem szakfolyóirat, 2007. március 29.

9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelt – az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról

Honlapok:

<http://rigipsz.hu>

<http://dspace.omikk.bme.hu>

<http://www.vedelem.hu>

<http://www.tuzinfo.hu>

<http://www.dibu.hu>

<http://promat.hu>

AJÁNLOTT IRODALOM

<http://ujsgcikkek.freeweb.hu>

A(z) 0468-06 modul 005-ös szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 582 02 0000 00 00	Belsőépítési szerkezet- és burkolatszerelő
33 582 03 1000 00 00	Burkoló
33 582 03 0100 31 02	Melegburkoló

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
36 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató